

T.a.v. Jo Brouns,
Vlaams minister van Omgeving en Landbouw
Seven - 7de verdieping
Koning Albert II laan 7,
1210 Sint-Joost-ten-Node, België

Betreft: Statiegeld in Vlaanderen is onvermijdelijk en moet snel worden ingevoerd

Datum: 15 Oktober 2024

Geachte minister Brouns,

Onder uw voorganger Joke Schauvliege kreeg Vlaanderen de opdracht om tussen 2015 en 2021 het zwerfvuil met 20% te verminderen. Een doelstelling die niet gehaald werd ondanks de vele pilots en industriële alternatieven voor statiegeld (De Click, beloningssystemen, jaarlijkse opruimacties van Mooimakers...). Ondertussen hebben alle Europese landen die een statiegeldsysteem op plastic flesjes en blikjes hebben ingevoerd, de hoeveelheid zwerfvuil van deze verpakkingen drastisch verminderd.

Gezien het mislukken van al die pogingen en de slechte zwerfvuil resultaten in Vlaanderen, heeft uw voorganger Zuhair Demir met de vorige regering en de OVAM wel de nodige processen opgestart om statiegeld in te voeren:

- Het nieuwe Lokaal Materialenplan 2023-2030 plant de invoering van statiegeld in 2025 (punt 58);
- De nieuwe erkenning van Fost Plus (art. 2) draagt Fost Plus op om een plan voor de invoering van een statiegeld in te dienen;
- De IVC heeft de opdracht gekregen om te werken aan de invoering van statiegeld in 2025 en om de ISA Verpakkingen te herzien om de nieuwe Europese vereisten uit de PPWR om te zetten;
- De komende ISA "UPV / Zwerfvuil" - gevalideerd in de laatste lezing in Brussel en Wallonië, plant een vermindering van de kosten van zwerfvuil voor producenten met de invoering van een effectief statiegeld; .

U bent nu aan zet om de ontwikkelingen die in Vlaanderen zijn gestart te implementeren.

Op Europees niveau stelt de herziene **Verordening verpakking en verpakkingsafval (PPWR¹)**, goedgekeurd door de Vlaamse regering, statiegeld verplicht in alle lidstaten tegen 2029. Landen moeten 90% gescheiden inzameling halen tegen 2029 en kunnen enkel vrijgesteld worden van statiegeld als ze die doelstellingen halen zonder statiegeld. De gescheiden inzameling van Fost Plus-leden - niet van de volledige markt - in België bedroeg in 2022 80,8% (plastic flessen) en 64,2% (blikjes)².

¹ Artikel 50, bijlage X https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0318_EN.html

² [Activiteitenverslag 2023](#) van de IVC over het jaar 2022

De urgentie van de zwerfvuil situatie en de eis om 90% gescheiden inzameling te realiseren in 2029 maakt duidelijk dat **we niet nog vijf jaar kunnen wachten met de invoering van dit statiegeldsysteem**. In 2029 moet het systeem namelijk zijn ingevoerd maar ook voldoen aan de essentiële eisen en de 90% gescheiden inzameling. Hoewel statiegeld de enige methode is om 90% gescheiden inzameling te bereiken, duurt het nog wel even voordat dat systeem vruchten afwerpt. Zo had het Slowaakse statiegeldsysteem³, hoewel het snel werd opgeschaald, toch nog twee jaar nodig om de kloof naar 90% te overbruggen. **Om de doelstellingen van de PPWR te halen, moet er vóór 2029 een aanbetaling worden gedaan.**

We raden u aan de nodige wetgeving te plannen, inclusief - maar niet beperkt tot:

- **Ten minste statiegeld op alle blikjes en flessen** (art. 50(2) PPWR): voor de consument is het belangrijk dat er geen onderscheid wordt gemaakt in type dranken;
- **Hoog genoeg bedrag** (Bijlage X (d) PPWR): In een land met een hoge kostprijs van drankproducten, zoals België, raden we een minimum van 25 eurocent per verpakking aan. Zodat de waarde van het lege verpakking hoog genoeg is in verhouding tot het drankproduct;
- **Het instellen van een terugnameplicht** (Bijlage X(l) PPWR): Vanuit de PPWR moeten in ieder geval alle verkooppunten van drankverpakkingen lege verpakkingen terugnemen en hun geld teruggeven aan de consument (kleine winkels kunnen worden vrijgesteld van deze verplichting). Dit is ook essentieel om ervoor te zorgen dat consumenten weten dat ze hun verpakkingen naar alle winkels kunnen brengen. Een verplichte terugname is essentieel om ervoor te zorgen dat winkeliers hun verantwoordelijkheid nemen in het systeem.
- **De “handling fee”, compensatie voor inzamelpunten**: Om ervoor te zorgen dat het systeem niet te belastend is voor de inzamelpunten (supermarkten, tankstations, restaurants, enz.), moeten deze laatste financieel worden gecompenseerd voor hun investeringen (personeel, machines, retourlogistiek). Dit maakt deel uit van de financiële stromen van het systeem;
- **Hergebruik aanmoedigen**: de PPWR moedigt ook het gebruik van statiegeld voor hergebruik aan (art. 51). Aangezien België al een sterk systeem heeft voor hergebruik van glas, kan het statiegeld voor recycling worden gebruikt om het bestaande systeem voor glas te versterken (bijvoorbeeld met gezamenlijke inzamelpunten).

Naast deze basisvereisten hebt u de mogelijkheid om het systeem aan te passen aan de Vlaamse context. Zo kan statiegeld in België worden **gecombineerd met het blauwe zak PMD-systeem**. Deze combinatie is al het geval in landen zoals Nederland, Duitsland, enz. Uw administratie kan praktische oplossingen uitwerken om beide systemen naast elkaar te laten bestaan: sorteer infrastructuur samenvoegen om de investeringen en contracten met recyclers veilig te stellen, het beheer van het systeem binnen Fost Plus houden (zoals gebeurt met Verpact, de Nederlandse tegenhanger van Fost Plus), enz.

De meeste van deze aanbevelingen zouden u moeten helpen om de basis te leggen voor een sterk statiegeldsysteem in de komende maanden. Deze elementen werden reeds

³ Zie hier <https://slovenskozalohuje.sk/blog/slovaci-su-rekorderi-v-zalohovani/>

gedeeltelijk behandeld in vorige studies (OVAM, 2017; RDC Environment, 2024), als voorbereiding op het werk van uw administratie in de komende maanden.

De heer de minister, wij hopen u met deze brief te hebben laten zien hoe belangrijk het is om het momentum van de afgelopen jaren te gebruiken om zo snel mogelijk statiegeld in te voeren. Om het werk van uw voorgangers voort te zetten. Concrete en bewezen maatregelen te nemen tegen zwerfafval. Om de Europese regelgeving te respecteren. En tot slot om de beloftes na te komen die u heeft gedaan aan uw kiezers, gemeenten en boerenorganisaties.

Wij ondersteunen u graag zo goed mogelijk, mocht u nog vragen of zorgen hebben.

Met vriendelijke groet,

Rob Buurman

Directeur Fair Resource Foundation

rob@fairresourcefoundation.org

+31 6 16401040

Chloé Schwizgebel

Projectcoördinator

chloe@fairresourcefoundation.org

+31 6 43288231